

JPMorgan Chase struikelt voor miljarden

De grootste Amerikaanse bank van dit moment, JPMorgan Chase, moest halverwege mei bekend maken dat zij door een enorme blunder in de dealing room minstens twee miljard dollar verloor.

Het zorgde voor een schokgolf op Wall Street. PMorgan had twee maanden eerder nog hoog van de toren geblazen dat zij met twee vingers in de neus de stresstest van de Federal Reserve had doorstaan. Het bleek hoogmoed die voor de val komt.

The Wall Street Journal schreef in april al over de 'London whale', een mysterieuze trader in Londen die enorme posities innam en steeds als een walvis op een andere plek opdook. Die walvis was Bruno Michel Iskel, van JPMorgan. Hij gokte

met derivatenposities op een economisch herstel, maar dat bleef uit. Foutje, bedankt. Het terugdraaien van de posities in een tegenzittende markt kostte twee miljard dollar, en die schadepost loopt mogelijk nog verder op.

Juist om dit soort gegok met geld van aandeelhouders uit te bannen wil men in de VS de 'Volcker-regel' invoeren. Deze regel verbiedt banken te speculeren voor eigen rekening, een fenomeen dat volgens voormalig Fed-voorzitter Paul Volcker een van de belangrijkste

oorzaken van de huidige financiële crisis is. Alleen als het voor een klant van belang is, mag een bepaalde derivatenpositie worden ingenomen. Het is de bedoeling dat de 'Volcker-regel' op 21 juli ingaat, maar veel financiële instellingen lobbyen of protesteren er nog tegen. Ook JPMorgans bekende topman, Jamie Dimon, was tegenstander van de Volcker-regel. Hij zei onder meer dat Paul Volcker inderdaad niets begreep van markten, zoals deze zelf al toegaf. Misschien begrijpt Dimon ze nu ook beter.

HOE HET BEGON

Er is een reden dat financiële ondernemingen zo groot hebben kunnen worden dat zij nationale overheden in de problemen brengen als zij omvallen. Daarvoor moeten we terug in de tijd. Na de grootste economische crisis vóór de huidige, de Grote Depressie van de jaren dertig die begon met de beruchte crash op Wall Street van 1929, trok men de conclusie dat er veel te veel gespeculeerd was. Niet alleen door beleggers, maar ook door de banken zelf.

Een speciale wet, de Glass-Steagall Act uit 1933, zorgde dat gewone banken zich niet meer in konden laten met handel in effecten. De wet zorgde voor een scheiding tussen algemene banken en zakenbanken. Zo ontstond bijvoorbeeld de huidige zakenbank Morgan Stanley in 1935 als afsplitsing van JPMorgan. Die laatste ging onlangs op flagrante wijze de mist in met, jawel, zakenbankieren [zie kader hierboven]. De Glass-Steagall Act werd eind vorige eeuw onder Bill Clinton op aandringen van de

bankenlobby weer afgeschaft, waarna zich al snel enkele zeer grote financiële instellingen ontwikkelden. In de VS ontstond Citigroup doordat de bank Citicorp fuseerde met de verzekeraar Travellers. In Nederland hadden we toen al een tijdje de ING Groep die in 1999 een balanstotaal had van 492 miljoen euro maar dit razend-snel opschroefde tot 1.312 miljard euro in 2007. Dat was meer dan twee keer het bruto binnenlands product (bbp) van Nederland in dat jaar van 572 miljard euro.

Ook op de beurs is de opkomst van de financiële sector meer dan opvallend. Tot 1982 was onder de dertig prominente beursfondsen in de Dow Jones Index geen enkele financiële onderneming te vinden. Voor de uitbraak van de kredietcrisis in 2008 was een op de zes fondsen een bank of verzekeraar. In Nederland was de situatie nog pregnanter. Tot 2007 maakten de financials jarenlang maar liefst circa nog

